

Försäkringsvillkor

Fondförsäkring för GTP

Försäkringsvillkoren gäller från och med 2016-07-01
för försäkringar tecknade från och med 2011-01-01.
Folksam LO Pension

Försäkringsvillkor 596

GTP - överenskommelser mellan Arbetsgivarföreningen KFO (KFO)
och Landsorganisationen i Sverige (LO).

Innehåll

Försäkringen i korthet	3	Flytträtt	12
Valcentral.....	3	Inflytt – Flytta intjänat pensionskapital till	
Försäkringsgivare.....	3	Folksam LO Pension.....	12
Försäkrad.....	3	Utflytt – Flytta intjänat pensionskapital från	
Försäkringstagare.....	3	Folksam LO Pension.....	12
Fondförsäkring i Folksam LO Pension.....	3	Bestämning av flyttbart pensionskapital.....	12
Premie.....	3	Flyttprocess.....	12
Ålderspension.....	3	Kollektiv flytträtt.....	12
Återbetalningsskydd.....	3	Det här kan du välja.....	12
Avgifter och skatter.....	3		
Flytt av intjänat pensionskapital.....	3	Utbetalning av pension	13
Följ värdeutvecklingen på Mina sidor.....	3	Så här betalas ålderspensionen ut.....	13
Om du inte är nöjd.....	3	Annan utbetalningstid för ålderspension.....	13
Kontaktuppgifter.....	4	Helt förtida uttag av ålderspension	
		under kortare tid än fem år.....	13
Försäkringen	5	Partiellt uttag av ålderspension.....	13
Försäkringsgivare.....	5	Ålderspension före 65 års ålder vid nedsatt	
Kollektivavtalsparter.....	5	arbetsförmåga eller arbetslöshet.....	13
Försäkringstagare.....	5	Uppskjutet uttag av ålderspension.....	13
Försäkrad.....	5	Det här kan du välja.....	13
Förmånstagare.....	5	Pensionsbelopp.....	14
Nämnd.....	5	Utbetalningstermin.....	14
Valcentral.....	5	Tidpunkt för utbetalning samt räntebestämmelser.....	14
		Force majeure.....	14
Försäkringsavtalet	6	Så här går anmälan om dödsfall till.....	14
Tiden för Folksam LO Pensions försäkringsansvar.....	6		
Premie.....	6	Avgifter och skatter	15
Ändring av försäkringsvillkoren.....	6	Avgifter.....	15
		Försäkringsavgift.....	15
Fondförsäkring i Folksam LO Pension	7	Fondförvaltningsavgift.....	15
Så här placerar Folksam LO Pension dina premier.....	7	Fondbytesavgift.....	15
Köp, fondbyte och inlösen.....	7	Flyttavgift.....	15
Fritt val.....	7	Övriga avgifter.....	15
Förändringar i fondutbudet.....	7	Skatter.....	15
Pensionskapital.....	8		
Så här byter du fonder.....	8	Övrigt	16
		Information om försäkringen.....	16
Ålderspensionens utformning	9	Skydd av personuppgifter.....	16
Återbetalningsskyddets utformning	10	Om du inte är nöjd	17
Det här kan du välja.....	10		
Ålderspension med återbetalningsskydd.....	10	Begreppsförklaringar	18
Hälsoprövning.....	10		
Förmånstagarförordnande.....	10		
Generellt förmånstagarförordnande.....	10		
Särskilt förmånstagarförordnande.....	10		
Förmånstagens ändringsmöjligheter.....	10		
Avstående.....	11		

Försäkringen i korthet

Fondförsäkring för GTP nedan kallad försäkringen, tryggar din rätt till tjänstepension. Du får ett försäkringsbesked som bekräftelse på att du omfattas av försäkringen.

Valcentral

Pensionsvalet är administratör och valcentral för GTP.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare är Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-6619, i dessa försäkringsvillkor benämnt Folksam LO Pension.

Försäkrad

Försäkrad är den anställde, på vars liv försäkringen gäller. Detta förhållande kvarstår även efter det att anställningen upphört.

Försäkringstagare

Din arbetsgivare är försäkringstagare och betalar premien. Du betraktas dock som försäkringstagare i fråga om:

- rätten till pension
- rätten att välja till återbetalningsskydd och förmånstagare
- rätten att ändra försäkringen
- rätten att flytta intjänat pensionskapital.

Fondförsäkring i Folksam LO Pension

Din första premie placeras i Folksam LO Pensions Entréfond, vilken är sammansatt av fonder som är riskmässigt anpassade efter ålder. För de följande premierna kan du välja fonder inom ett bestämt fondutbud, och du avgör själv hur premien ska fördelas mellan fonderna. Du kan byta fonder för såväl framtida premier som för det intjänade pensionskapitalet. Du kan även göra fondbyte under utbetalningstiden. Om du inte väljer andra fonder, fortsätter premien att placeras i Entréfond. På folksamlopension.se kan du läsa mer om Entréfond och de valbara fonderna.

Premie

Premien bestäms av kollektivavtalsparterna.

Dessa försäkringsvillkor gäller även för eventuell kompletterande premie som betalas in till försäkringen enligt överenskommelse mellan din arbetsgivare och den lokala fackliga organisationen, eller mellan din arbetsgivare och dig.

Din arbetsgivare betalar in premien till Pensionsvalet som vidarebefordrar den till Folksam LO Pension.

Ålderspension

Försäkringen ger dig ålderspension från 65 års ålder och utbetalningen pågår livet ut, om du inte meddelar annat.

Pensionen beskattas som inkomst av tjänst och i samband med utbetalning gör Folksam LO Pension avdrag för preliminär skatt.

Innan du börjar lyfta ålderspensionen kan du välja:

- att lägga till ett ekonomiskt skydd för dina efterlevande, så kallat återbetalningsskydd, se *Återbetalningsskyddets utformning*
- att flytta pensionskapitalet till en annan försäkringsgivare, som kollektivavtalsparterna godkänt, se *Flytträtt*
- att ta ut delar av pensionen vid olika tillfällen, se *Utbetalning av pension*
- att ta ut pensionen under en begränsad tid, se *Utbetalning av pension*
- en annan pensioneringstidpunkt, se *Utbetalning av pension*.

Återbetalningsskydd

Om du väljer till återbetalningsskydd kommer förmånstagare att få utbetalning från försäkringen vid ditt dödsfall. Återbetalningsskyddet medför att din egen ålderspension blir något lägre då du inte får ta del av arvsvinsterna, se *Begreppsförklaringar*. I vissa fall krävs godkänd hälsoprövning vid tillval av återbetalningsskydd.

Om återbetalningsskydd saknas kommer ingen utbetalning att ske vid ditt dödsfall, och försäkringen upphör.

Avgifter och skatter

För att förvalta din tjänstepension tar Folksam LO Pension ut avgifter, som kollektivavtalsparterna har godkänt, se *Avgifter och skatter*. Avgifterna kan ändras.

Folksam LO Pension betalar, enligt lag, årlig avkastningsskatt som dras från försäkringens värde.

På folksamlopension.se redovisas aktuella avgifter.

Flytt av intjänat pensionskapital

Du kan flytta ditt intjänade pensionskapital till Folksam LO Pension från annan försäkringsgivare som kollektivavtalsparterna godkänt. Du kan också flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension till en annan valbar försäkringsgivare.

Följ värdeutvecklingen på Mina sidor

I det årliga värdebeskedet kan du se värdeutvecklingen och avgiftsuttagen i försäkringen under föregående år. Du kan också följa värdeutvecklingen på folksamlopension.se, under *Logga in på Mina sidor*.

Om du inte är nöjd

Om du inte är nöjd med Folksam LO Pensions hantering av ditt ärende, ber vi dig kontakta oss. Vill du därefter gå vidare med ditt ärende, kan du bland annat kontakta Kundombudsmannen Folksam.

Om din fråga gäller tolkning eller tillämpning av kollektivavtalets bestämmelser kan du vända dig till den nämnd som kollektivavtalsparterna har inrättat för prövning av ärenden. Kontakta Pensionsvalet för mer information.

Kontaktuppgifter

Se folksamlopension.se för kontaktuppgifter inom Folksam och för Kundombudsmannen Folksam. Se pensionsvalet.se för kontaktuppgifter inom Pensionsvalet.

Se pensionsvalet.se för kontaktuppgifter för KFF-nämnden.

Försäkringen

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare är Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-6619, i dessa försäkringsvillkor benämnt Folksam LO Pension. Huvudkontorets adress är Folksam, 106 60 Stockholm. För mer information om bolaget, gå in på folksamlo.pension.se eller ring 020-414 414.

Kollektivavtalsparter

Fondförsäkring för GTP, nedan kallad försäkringen, är en premiebestämd tjänstepension som grundar sig på kollektivavtal.

Försäkringen är baserad på överenskommelser mellan Arbetsgivarföreningen KFO (KFO) och Landsorganisationen i Sverige (LO). För denna försäkring gäller nämnda överenskommelser i tillämpliga delar, dessa försäkringsvillkor, vid var tid gällande aktuella regler och avgifter samt Folksam Livs försäkrings-tekniska regler.

Försäkringstagare

Försäkringstagare är den anställdes arbetsgivare, som betalar hela premien för försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den anställda, på vars liv försäkringen gäller. Detta förhållande kvarstår även efter det att anställningen upphört.

Den försäkrade betraktas dock som försäkringstagare i fråga om rätten till pension samt i fråga om rätten att välja till återbetalningsskydd, och vem som i så fall ska vara förmånstagare. Den försäkrade betraktas också som försäkringstagare i fråga om rätten att ändra försäkringen och att flytta intjänat pensionskapital till annan valbar försäkringsgivare.

I dessa försäkringsvillkor benämns den försäkrade i du-form.

Förmånstagare

Om du har valt till återbetalningsskydd och avlider innan eller under pågående utbetalning av ålderspension, sker utbetalningen i stället till din/dina förmånstagare.

För återbetalningsskyddet gäller ett generellt förmånstagarförordnande, som anger till vem utbetalning ska ske vid ditt dödsfall, det vill säga vem som är förmånstagare. Om du vill att utbetalning ska ske till någon annan, måste du anmäla detta genom ett skriftligt särskilt förordnande. Det är endast dina efterlevande som kan vara förmånstagare, se *Återbetalningsskyddets utformning*.

Nämnd

Kollektivavtalsparterna har träffat överenskommelse om inrättandet av en särskild nämnd, KFF-nämnden, som svarar för tolkning och tillämpning av överenskommelse för GTP. Nämndens ledamöter utses av kollektivavtalsparterna. Läs mer under *Om du inte är nöjd*.

Valcentral

Kollektivavtalsparterna har gett KPA Pensionservice AB med bifirma Pensionsvalet, organisationsnummer 556569-1077, i dessa försäkringsvillkor kallat Pensionsvalet, i uppdrag att vara administratör och valcentral för GTP. Pensionsvalet företräder de försäkringsgivare som kollektivavtalsparterna godkänt. Läs mer om valcentralen på pensionsvalet.se.

Försäkringsavtalet

Pensionsvalet har i uppdrag att för arbetsgivare som omfattas av GTP teckna avtal med de försäkringsgivare som vid varje tidpunkt meddelar försäkring enligt GTP. Detta avtal utgör även ett försäkringsavtal.

För försäkringsavtalet gäller dessa försäkringsvillkor, Folksam LO Pensions försäkringstekniska regler, försäkringsavtalslagen (2005:104) och svensk lag i övrigt samt vad som anges i försäkringsbeskedet. För försäkringsavtalet gäller dessutom vid var tid gällande överenskommelser mellan kollektivavtalsparterna.

Dessa försäkringsvillkor gäller även för eventuell kompletterande premie som betalas in till försäkringen enligt överenskommelse mellan din arbetsgivare och den lokala fackliga organisationen, eller mellan din arbetsgivare och dig.

Folksam LO Pension tecknar nytt försäkringsavtal i följande fall:

- vid första premieinbetalningen
- vid inflytt av pensionskapital
- vid tillägg av återbetalningsskydd där återbetalningsskyddet gäller endast för framtida premier, se även *Återbetalningsskyddets utformning*.

Försäkringsavtalet grundas på de uppgifter som försäkringstagaren eller du har lämnat till Folksam LO Pension. Om någon uppgift som försäkringstagaren lämnat är oriktig eller ofullständig, gäller vad som anges för sådant fall i försäkringsavtalslagen och i Folksam LO Pensions försäkringstekniska regler. Om sådan uppgift har lämnats av dig, tillämpas vad som skulle ha gällt om uppgiften hade lämnats av försäkringstagaren.

De uppgifter som lämnas till Folksam LO Pension ligger till grund för försäkringsavtalet och registreras hos Folksam LO Pension, läs mer under *Övrigt*.

Försäkringsavtalet grundas på kollektivavtal och kan inte sägas upp av Folksam LO Pension.

Du får ett försäkringsbesked som bekräftelse på att försäkringen har tecknats i Folksam LO Pension.

Försäkringen får inte pantsättas, belånas, återköpas och inte heller ändras på så sätt att den upphör att vara pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen (1999:1229).

Vid byte av arbetsgivare inom samma pensionsplan får försäkringen överlåtas till den nya arbetsgivaren.

Folksam LO Pension lämnar kontrolluppgifter enligt skatteförordningen (2011:1244).

Tiden för Folksam LO Pensions försäkringsansvar

Försäkringsavtalet träder i kraft när Folksam LO Pension har mottagit uppgift från Pensionsvalet om att du omfattas av avtalet och har valt Folksam LO Pension som försäkringsgivare.

Försäkringsavtalet gäller till dess att utbetalningarna från försäkringen upphör eller att du flyttar ditt intjänade pensionskapital till annan valbar försäkringsgivare, se *Flytträtt*.

Försäkringsavtalet upphör också om du avlider, och avtalet vid tidpunkten för dödsfallet

- inte innefattar återbetalningsskydd
- innefattar återbetalningsskydd, men förmånstagare saknas.

Premie

Premien bestäms av kollektivavtalsparterna.

Storleken på eventuell kompletterande premie bestäms enligt överenskommelse mellan arbetsgivare och lokal facklig organisation, mellan KFO och förbund inom LO eller mellan din arbetsgivare och dig.

Din arbetsgivare betalar in premien till Pensionsvalet som vidarebefordrar den till Folksam LO Pension.

Om du är arbetsförmögen på grund av sjukdom eller olycksfall eller föräldraledig enligt socialförsäkringsbalken (2010:110), kan arbetsgivaren ha rätt till premiebefrielse (avgiftsbefrielse). Premieinbetalningen upprätthålls då genom premiebefrielseförsäkring, för vilken Folksam LO Pension inte är försäkringsgivare.

Ändring av försäkringsvillkoren

Dessa försäkringsvillkor grundar sig på vid var tid gällande kollektivavtal om GTP. Försäkringsvillkoren får anpassas till framtida ändringar och tillämpningar som beslutas av kollektivavtalsparterna eller av nämnd eller annat behörigt organ som är utsett av kollektivavtalsparterna. Sådan ändring träder i kraft vid den tidpunkt som kollektivavtalsparterna har kommit överens om.

Under försäkringstiden kan Folksam LO Pension ändra försäkringsvillkoren med hänsyn till ändrad lagstiftning, myndighets föreskrift eller rättstillämpning. Sådan ändring kan börja gälla omgående.

Folksam LO Pension kan ändra försäkringsvillkoren även av annan anledning, om ändringen generellt sett inte kan anses innebära en betydande nackdel för försäkringstagaren, dig eller förmånstagaren. Sådan ändring kan börja gälla efter KFF-nämndens godkännande.

Fondförsäkring i Folksam LO Pension

Det här kan du välja:

- välja/byta fonder inom ett bestämt fondutbud
- välja hur premien ska fördelas mellan de fonder som du har valt
- byta fonder för såväl framtida premier som för det intjänade pensionskapitalet
- byta fonder även under utbetalningstiden.

Så här placerar Folksam LO Pension dina premier

För den inbetalda premien köper Folksam LO Pension andelar i de fonder där placering ska ske. Nedanstående regler för inbetalda premier gäller även för inflyttat pensionskapital.

På din begäran genomför Folksam LO Pension såväl byte av fonder som inlösen av fond-andelar.

Den första premien placeras enligt fondfördelningen för den Entréfond som gällde för dig när försäkringen tecknades. Denna placering gäller till dess att du begär fondbyte, inlösen av fond-andelar eller till dess att du på grund av ålder hamnar i ett högre åldersintervall.

Köp, fondbyte och inlösen

Köp, fondbyte och inlösen genomförs snarast möjligt efter det att Folksam LO Pension erhållit det underlag som krävs för transaktionen. Köp genomförs normalt inom fem bankdagar från den dag premien bokfördes hos Folksam LO Pension. Fondbyte och inlösen genomförs normalt inom fem bankdagar från den dag Folksam LO Pension tog emot din begäran. Om handel i en fond inte är möjlig, utförs transaktionen nästa möjliga handelsdag.

Transaktionen kan försenas bland annat på grund av fondens bryttidpunkt eller antalet affärs- eller likviddagar som fond-bolaget tillämpar. Köp och inlösen kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, uttag av avgifter eller skatter, fördröjd eller utebliven kursättning, stängda marknads-platser eller störningar i tekniska eller administrativa system.

Vid normal aktsamhet ansvarar inte Folksam LO Pension för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba dig eller förmånstagare i samband med placering i fonder.

Folksam LO Pension ansvarar inte heller för ekonomisk förlust som kan drabba dig när handel i berörd fond inte kan genom-föras på grund av särskild föreskrift i fondförvaltarens fond-bestämmelser.

Kurser som är noterade i utländska valutor räknas om av Folksam LO Pension med hjälp av faktiskt erhållen eller officiell växlings-kurs. Folksam LO Pension har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Folksam LO Pension placerar dina premier i ett åldersberoende fondpaket, i en så kallad Entréfond, med en fondfördelning som utgår från din ålder vid nyteckningstillfället.

Entré 100 (– 55 år)

Av varje premie placeras 100 procent i aktiefonder.

Entré 75 (56 år –)

Av varje premie placeras en större del i aktiefonder och en mindre del i svenska räntefonder.

Entré 50 (61 år –)

Av varje premie placeras ungefär hälften i aktiefonder och hälften i svenska räntefonder.

Entré 25 (vid pensionering enligt reglerna nedan)

Av varje premie placeras en mindre del i aktiefonder och en större del i svenska räntefonder.

Entréfondens bestämda fördelning mellan aktiefonder och räntefonder innebär att risken i portföljen är lägre ju äldre du är. För Entré 100 placeras 100 procent av varje premie i aktiefonder, vilket sker fram till och med 55 års ålder. Därefter minskas risken fram till din pensionering.

Folksam LO Pension flyttar successivt ditt pensionskapital till en Entréfond vars fondkombination har en risknivå som är anpassad efter din aktuella ålder. Detta görs för att minimera riskerna och effekterna av eventuella stora och tillfälliga kurs-rörelser på finansmarknaderna inför din pensionering.

Omplacering av hela ditt pensionskapital sker direkt till Entré 25 vid:

- Ändring av utbetalningstid före 65 års ålder från livsvarig utbetalning till utbetalning under en begränsad tid.
- Dödsfall
- Partiellt uttag

Se folksamlopension.se, under *Logga in på Mina sidor*, för aktuell information om fonderna i Entréfond.

Fritt val

Du kan när som helst lämna Entréfonden och i stället välja att dina framtida premier tillsammans med ditt pensionskapital placeras i fonder som är valbara för den pensionsplan som du tillhör. Detta kallas Fritt val. Du kan senare återgå till den Entréfond som gäller för din ålder. Folksam LO Pension placerar då såväl dina framtida premier som ditt pensionskapital i den Entréfonden.

Förändringar i fondutbudet

Om du har ditt pensionskapital i en fond som senare utgår ur valbart fondutbud, har Folksam LO Pension rätt att överföra pensionskapitalet till en annan jämförbar tillgänglig fond.

Pensionskapital

Pensionskapitalets storlek beror på utvecklingen i de fonder som dina premier är placerade i och av eventuell arvsvinst som tilldelas försäkringen, se *Begreppsförklaringar*. Pensionskapitalets storlek påverkas också av hur stora avgifter försäkringen har och den skatt som dras från försäkringens värde. Det är du själv som bär den ekonomiska risken för fondernas, och därmed också pensionskapitalets, värdeutveckling.

Det belopp som betalas ut från försäkringen kallas pensionsbelopp. Ett sparande i fondförsäkring ger dig inget garanterat pensionsbelopp. Pensionen kan bli såväl högre som lägre än värdet av gjorda inbetalningar.

Beroende på fondernas utveckling kan pensionsbeloppet vara olika stort vid olika utbetalningstillfällen. Läs mer om hur pensionsbeloppet fastställs och beräknas under *Utbetalning av pension*.

Så här byter du fonder

Du kan när som helst byta fonder inom ett bestämt fondutbud, även under utbetalningstiden. Fondbytet kan avse såväl framtida premier som det intjänade pensionskapitalet. Anmälan gör du till Folksam LO Pension.

Även efterlevande förmånstagare, vars rätt inträtt, kan byta fonder. Om det finns flera förmånstagare, måste samtliga skriftligen godkänna fondbytet.

Folksam LO Pension får ta ut avgifter för att täcka kostnaderna för fondbytet, se *Avgifter och skatter*.

Fördelningsregler vid fondbyte

- Fördelningen mellan fonderna ska anges i hela procent.
- Minst 1 procent av premien måste placeras i varje fond.
- Framtida premie får fördelas mellan högst 10 fonder.
- Totalt får högst 20 fonder ingå i försäkringsavtalet.

Ålderspensionens utformning

Ålderspensionen betalas ut från och med den månad du fyller 65 år. Utbetalningen pågår livet ut. Inför din pensionering kan du ändra såväl pensioneringstidpunkt som utbetalningstid. Du kan även ta ut din pension i olika delar vid olika tillfällen. Se Utbetalning av pension.

Ålderspensionen gäller i sin grundform utan återbetalningsskydd. Det är du själv som avgör om återbetalningsskydd ska ingå, se *Återbetalningsskyddets utformning*. Om återbetalningsskydd saknas vid ditt dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör.

Återbetalningsskyddets utformning

Det här kan du välja

Innan du har börjat lyfta ålderspensionen, helt eller delvis, kan du:

- välja till återbetalningsskydd för hela ditt pensionskapital inom GTP.

Innan den första utbetalningen av livsvarig ålderspension kan du:

- välja den tid som försäkringen gäller med återbetalningsskydd, så kallad garantitid. Du anmäler ändringar av garantitiden till Folksam LO Pension.

Ålderspension med återbetalningsskydd

Innan ålderspensionen har börjat betalas ut, helt eller delvis, kan du välja till återbetalningsskydd för hela pensionskapitalet. Återbetalningsskydd innebär att förmånstagare får utbetalning från försäkringen vid ditt dödsfall. Om du väljer till återbetalningsskydd blir din ålderspension något lägre än om du inte gör det, eftersom du inte får ta del av arvsvinsterna.

Om du har valt till återbetalningsskydd gäller följande vid ditt dödsfall:

- Om du avlider innan du har börjat lyfta ålderspensionen, omplaceras ditt pensionskapital enligt samma fördelning som gäller för Entré 25, se *Fondförsäkring i Folksam LO Pension*. Därefter börjar det aktuella pensionskapitalet betalas ut till dina förmånstagare i fem år. Utbetalningarnas storlek beror på pensionskapitalets värdeutveckling.
- Om du avlider under pågående utbetalning av livsvarig ålderspension, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare i 20 år, eller den kortare garantitid som du valt, som lägst 5 år, med avdrag för den tid då ålderspensionen har betalats ut till dig. Den del av försäkringens värde som avser tiden efter garantitidens slut bortfaller vid ditt dödsfall, vilket bidrar till arvsvinster för andra försäkringar inom försäkringskollektivet. Avlider du efter att garantitiden tagit slut, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter.
- Om du avlider under pågående utbetalning av tidsbegränsad ålderspension, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under resterande tid.

Du kan ha en försäkring med återbetalningsskydd längst till och med att du fyller 90 år.

Om du vill välja till, eller välja bort, återbetalningsskydd ska du göra det genom anmälan till Pensionsvalet.

Du kan när som helst välja bort valt återbetalningsskydd.

Hälsoprövning

Om du väljer till återbetalningsskydd vid första möjliga val tillfälle krävs ingen hälsoprövning. Väljer du till återbetalningsskydd inom tolv månader efter en så kallad familjehändelse, som att du har gift dig, blivit sambo eller fått barn, krävs inte heller någon hälsoprövning.

Om du däremot vill välja till återbetalningsskydd vid en annan tidpunkt, utan samband med en inträffad familjehändelse, måste du fylla i en hälsodeklaration. Klarar du hälsoprövningen, gäller återbetalningsskyddet för såväl intjänat pensionskapital som framtida premier. Klarar du inte hälsoprövningen, gäller återbetalningsskyddet endast för framtida premier.

Det är Pensionsvalet som gör hälsoprövningen.

Förmånstagarförordnande

Förmånstagarförordnande fastställer till vem återbetalningsskyddet ska betalas ut vid ditt dödsfall, det vill säga vem som är förmånstagare. Om förmånstagaren avlider innan försäkringens hela värde har betalats ut, inträder annan förmånstagare, om sådan finns. Om förmånstagare saknas vid ditt dödsfall sker ingen utbetalning från försäkringen, som därmed upphör. Vid försäkringens tecknande gäller ett generellt förmånstagarförordnande, som du kan ändra.

Om du vill ändra det generella förordnandet, måste du göra det genom en skriftlig anmälan till Pensionsvalet som ansvarar för förmånstagarregistret.

Generellt förmånstagarförordnande

Om du inte har anmält annat, kommer utbetalning att ske till förmånstagare enligt denna ordningsföljd:

1. Din make/registrerade partner/sambo.
2. Dina arvsberättigade barn.

Make/registrerad partner är förmånstagare även när mål om äktenskapsskillnad/upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Särskilt förmånstagarförordnande

Du kan skriftligen anmäla en eller flera av följande personer som förmånstagare, i valfri ordningsföljd och/eller med valfri fördelning av återbetalningsskyddet:

- a. Din make/registrerade partner eller tidigare make/registrerade partner.
- b. Din sambo eller tidigare sambo.
- c. Barn/styvbarn/fosterbarn till dig eller till någon person under a) eller b).

Make/registrerade partner är förmånstagare även när mål om äktenskapsskillnad/upplösning av registrerat partnerskap pågår.

Ett särskilt förmånstagarförordnande gäller till dess att du ändrar eller återkallar det.

Förmånstagers ändringsmöjligheter

Om du avlider innan utbetalning av ålderspension har påbörjats, har förmånstagare rätt att i anslutning till dödsfallet begära att utbetalningstidpunkten för återbetalningsskyddet ska senareläggas. Ändringen måste avse hela försäkringen och skriftligen godkännas av samtliga förmånstagare vars rätt inträtt.

Förmånstagare ska anmäla ändringen till Folksam LO Pension.

Avstående

Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagar rätt. Ett avstående kan inte villkoras och avser alla framtida utbetalningar. I avstående eller avliden förmånstagares ställe inträder den förmånstagare som är närmast i tur enligt förordnandet. Har ett avstående gjorts och det senare kommer att saknas förmånstagare, inträder åter den som tidigare gjort avstående.

Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden eller under förhållanden som liknar registrerat partnerskap, vid dödsfallet stadigvarande sammanbott med

ogift försäkrad förutsatt att de

- har eller har haft eller väntar barn tillsammans eller
- tidigare har varit gifta med varandra eller levt samman i registrerat partnerskap eller i vart fall
- stadigvarande sammanbott sedan minst sex månader.

Vad gäller om flera barn är förmånstagare?

Finns det flera barn som är förmånstagare, fördelas återbetalningsskyddet i lika delar mellan dem, såvida inget annat anges.

Flytträtt

Det här kan du välja

Du kan välja att flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension från annan, av kollektivavtalsparterna, godkänd försäkringsgivare.

Fram till tre månader innan din ålderspension börjar betalas ut, helt eller delvis, kan du välja att flytta ditt intjänade pensionskapital från Folksam LO Pension till annan valbar försäkringsgivare.

Inflytt – Flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension

Du kan flytta intjänat pensionskapital till Folksam LO Pension från annan av kollektivavtalsparterna godkänd försäkringsgivare (avgivande försäkringsgivare). Flytt av intjänat pensionskapital från GTP utan återbetalningsskydd måste ske till motsvarande försäkring i Folksam LO Pension. Med motsvarande försäkring menas en försäkring som är utformad på samma sätt som den försäkring som det intjänade pensionskapitalet flyttas från. Om du till exempel flyttar pensionskapital som avser GTP utan återbetalningsskydd, ska inflytt till mottagande försäkringsgivare ske till en försäkring som också avser GTP utan återbetalningsskydd.

Motsvarande regler gäller vid inflytt av pensionskapital från

- GTP med återbetalningsskydd

Vid inflytt av intjänat pensionskapital övergår försäkringsansvaret till Folksam LO Pension när pensionskapitalet mottagits.

För inflyttat intjänat pensionskapital gäller samma placeringsregler som för premieinbetalningar, se *Fondförsäkring i Folksam LO Pension*.

Om du har flyttat pensionskapitalet och vill flytta det igen, kan du göra det tidigast efter tolv månader räknat från den förra flytten.

Utflytt – Flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension

Fram till tre månader innan din ålderspension börjar betalas ut, kan du välja att flytta intjänat pensionskapital från Folksam LO Pension till motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare (mottagande försäkringsgivare). Med motsvarande försäkring menas en försäkring som är utformad på samma sätt som den försäkring som det intjänade pensionskapitalet flyttas från. Om du till exempel flyttar pensionskapital som avser GTP utan återbetalningsskydd, ska inflytt till mottagande försäkringsgivare ske till en försäkring som också avser GTP utan återbetalningsskydd.

Motsvarande regler gäller vid utflytt av pensionskapital från

- GTP med återbetalningsskydd

Flytten ska avse allt intjänat pensionskapital i försäkringen. Om försäkring är helt eller delvis under utbetalning kan flytten inte genomföras.

Om du har flyttat pensionskapitalet och vill flytta det igen, kan du göra det tidigast efter tolv månader räknat från den förra flytten.

Bestämning av flyttbart pensionskapital

Flyttbart pensionskapital för fondförsäkring är fondvärdet.

Flyttprocess

Flytt av pensionskapital sker enligt regler som fastställs av KFF-nämnden. Flytträtten styrs även av reglerna i inkomstskattelagen (1999:1229).

Den försäkrade får flytta sitt pensionskapital till en motsvarande försäkring hos en annan valbar försäkringsgivare inom GTP. Begäran om flytt görs till Pensionsvalet. Flytten ska avse hela pensionskapitalet. Rätt till flytt finns inte för försäkring med påbörjad utbetalning (helt eller partiellt).

Fondförsäkring ska flyttas inom två veckor från det att flyttbegäran skickats till avgivande bolag. Om flytt inte genomförs inom två veckor utges ränta motsvarande Riksbankens referensränta.

Den försäkrade har rätt att ångra och avbryta kapitalflytten inom tio dagar från det att Pensionsvalet har registrerat begäran om flytt. Blankett för avbrytande av flytt ska i sådant fall användas. Avbryts kapitalflytten avbryts även omvalet. Pensionsvalet informerar avlämnande och mottagande bolag om flytten när ångerfristen har löpt ut.

Försäkringsansvaret övergår till mottagande bolag vid den tidpunkt då bolaget tar emot kapitalet.

Folksam LO Pension har rätt att ta ut av KFF-nämnden godkända avgifter för flytt. Avgifterna tas ur pensionskapitalet.

Kollektiv flytträtt

Kollektivavtalsparterna har möjlighet att i särskilda fall säga upp administrationsavtalet med försäkringsgivaren och besluta om flytt av pensionskapitalet för hela försäkringskollektivet. KFF-nämnden ska först godkänna förfarandet och fastställa de regler som ska gälla för sådan flytträtt.

Utbetalning av pension

Det här kan du välja

Inför utbetalning av ålderspension kan du

- ändra till *annan pensioneringstidpunkt* än 65 år. Pensioneringstidpunkten kan vara lägst 55 år (förtida uttag). Du kan också välja en pensioneringstidpunkt som är högre än 65 års ålder (uppskjutet uttag) dock senast vid 85 års ålder.
- ändra från livsvarig till tidsbegränsad utbetalningstid, lägst 5 och högst 20 år
- välja partiellt uttag, som innebär att du får din ålderspension utbetald i olika delar vid olika tillfällen.

När ålderspensionen har börjat betalas ut ligger ditt val fast och kan inte ändras.

Anmälan om ändring av pensioneringstidpunkt, utbetalningstid och partiellt uttag görs till Folksam LO Pension.

Så här betalas ålderspensionen ut

Ålderspensionen utbetalas månadsvis i efterskott från och med den månad du fyller 65 år. Inför utbetalning av ålderspension vid ordinarie pensionsålder 65 år får du information från Folksam LO Pension om de ändringsmöjligheter du har innan utbetalningen påbörjas.

Du kan lyfta din ålderspension före 65 års ålder, dock tidigast från och med månaden efter det att du fyllt 55 år.

Om du ändrat utbetalningstid för din ålderspension ändras också garantitiden, se *Återbetalningsskyddets utformning*.

Annan utbetalningstid för ålderspension

Du har rätt att ändra utbetalningstiden för ålderspensionen. I stället för livsvarig utbetalningstid kan du välja en begränsad utbetalningstid, lägst fem år och högst 20 år. Du kan i särskilda fall välja kortare utbetalningstid än fem år, se *Partiellt uttag av ålderspension*.

Helt förtida uttag av ålderspension under kortare tid än fem år

För att du ska kunna göra ett helt förtida uttag på kortare tid än 5 år före 65 års ålder krävs att uttaget sker i pensioneringssyfte och att utbetalningen pågår till minst 65 års ålder.

Dessutom krävs att ålderspensionen från Folksam LO Pension högst motsvarar din totala inkomstförlust i kronor räknat från uttagstidpunkten och fram till 65 års ålder.

Med pensioneringssyfte menas att du ska ha för avsikt att helt lämna arbetslivet för att pensionera dig. Du ska skriftligen intyga till Folksam LO Pension att du har ett pensioneringssyfte. Kravet på pensioneringssyfte gäller per försäkring.

Partiellt uttag av ålderspension

Du har rätt till partiellt uttag, som innebär att du kan få din ålderspension utbetald i olika delar vid olika tillfällen. Regler för partiellt uttag är bestämda av KFF-nämnden, enligt följande:

- Partiellt uttag kan göras såväl före som efter 65 års ålder.
- Partiellt uttag kan utbetalas livsvarigt eller som temporär utbetalning i längst 20 år.
- Det finns ingen kortaste utbetalningstid vid partiellt uttag. Partiellt uttag före ordinarie pensionsålder (65 år) ska dock alltid pågå minst till fram till 65 års ålder.
- För partiellt uttag av ålderspension krävs att uttagen andel tas ut i pensioneringssyfte. Du måste trappa ner arbetstiden med minst samma procentuella andel som det partiella uttaget utgör av hel ålderspension. Du ska skriftligen intyga till Folksam LO Pension att pensioneringssyfte föreligger. Exempel – Om du arbetar 100 procent och vill ta ut 25 procent av din ålderspension, måste du minska din arbetstid till 75 procent.
- Du väljer fritt hur stor andel som ska tas ut, dock får du inte ta ut en större procentuell andel än din minskade sysselsättningsgrad. Ditt totala månadsbelopp för det partiella uttaget får inte heller bli större än din inkomstförlust per månad. Denna begränsning gäller för hela din GTP oavsett om du påbörjar partiellt uttag hos en eller flera försäkringsgivare.
- Varje försäkring kan delas upp i högst två deluttag och ett slututtag.
- Vid stegvis nedtrappning av arbetstiden sker beräkning av tillåten uttagsandel utifrån den arbetstid som gällde före den första nedtrappningen.

När utbetalningen av ålderspension har påbörjats till någon del, kan du inte ändra försäkringsavtalet förutom när det gäller att välja bort återbetalningsskydd.

Ålderspension före 65 års ålder vid nedsatt arbetsförmåga eller arbetslöshet

Du som är arbetsoförmögen på grund av sjukdom kan inte uppbära GTP för den del som arbetsoförmågan avser. Detsamma gäller om du är arbetslös. Om du får både partiell ålderspension från Folksam LO Pension och sjukpenning eller sjukersättning från Försäkringskassan, och din arbetsförmåga försämrats ytterligare, upphör inte din rätt till fortsatt utbetalning av ålderspension från Folksam LO Pension.

Uppskjutet uttag av ålderspension

Du kan börja lyfta din pension senare än vid den ordinarie pensionsåldern 65 år, dock senast vid 85 års ålder. Om du inte begär uppskjutet uttag, sker utbetalning från 65 års ålder.

Pensionsbelopp

Pensionsbeloppet fastställs och beräknas på följande sätt:

- Fondandelarna fördelas på det antal år utbetalning ska ske, med hänsyn tagen till framtida avgifter. Vid livslång utbetalning, och vid tidsbegränsad utbetalning från försäkring som saknar återbetalningsskydd, använder Folksam LO Pension ett antagande om livslängd relaterat till förväntad livslängd i försäkringsbeståndet.
- Den faktiska utbetalningen motsvarar inlösenvärdet av det antal fondandelar som, efter avdrag för skatt och avgifter, fastställs inför varje utbetalningstillfälle. Beroende på fondernas utveckling kan pensionsbeloppet därför vara olika stort vid olika utbetalningstillfällen.
- Beräkningen av pensionsbeloppet sker utan hänsyn tagen till kön.

Utbetalningstermin

Utbetalningstermin, det vill säga med vilken regelbundenhet pensionen betalas ut, är normalt månadsvis i efterskott. Om det totala utbetalningsbeloppet för perioden understiger 2 procent av prisbasbeloppet, har Folksam LO Pension rätt att ändra utbetalningstid och utbetalningstermin.

Om pensionskapitalet vid utbetalningstidpunkten, oavsett om du har begärt helt eller partiellt uttag, är lägre än 30 procent av prisbasbeloppet när utbetalningen ska påbörjas, har Folksam LO Pension rätt att lösa in försäkringen med ett engångsbelopp.

Tidpunkt för utbetalning samt räntebestämmelser

Utbetalning ska normalt ske senast en månad efter det att du eller någon annan som gör anspråk på pensionen fullgjort vad som krävs för utbetalning. Om det finns anledning att utreda om någon uppgift som lagts till grund för försäkringsavtalet varit oriktig eller ofullständig, behöver utbetalning dock inte ske förrän en månad efter det att sådan utredning avslutats. Utredningen ska bedrivas skyndsamt.

Vid dröjsmål med utbetalning utges ränta enligt räntelagen (1975:635).

Även om dröjsmål inte föreligger och Folksam LO Pension inte betalar dröjsmålsränta, utgår så kallad förräntningsrörelseränta, motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter, från och med den 31:a dagen efter att belopp förfallit till betalning. Referensräntan fastställs av Riksbanken varje kalenderhalvår.

Ränta utbetalas inte om den sammanlagda räntan understiger 0,5 procent av prisbasbeloppet.

Force majeure

Om dröjsmål med utbetalning uppstår genom myndighetsåtgärd, krigshandling, terroristhandling, strejk, bojkott, blockad eller liknande händelse, ansvarar inte Folksam LO Pension för förlust som detta kan medföra.

Så här går anmälan om dödsfall till

Vid dödsfall ska anmälan göras till Pensionsvalet snarast möjligt. Dödsfallsintyg och släktutredning från Skatteverket ska bifogas anmälan. På begäran ska kompletterande handlingar och uppgifter i övrigt som är av betydelse för bedömning av rätten till utbetalning lämnas.

Avgifter och skatter

Avgifter

Under försäkringstiden uppkommer kostnader för administration och fondförvaltning. Folksam LO Pension har rätt att ta ut vid var tid gällande avgifter, godkända av kollektivavtalsparterna. Avgifterna kan ändras.

Avgifterna tas ut genom inlösen av fondandelar. Inlösen av fondandelar sker proportionellt i förhållande till fondernas värdefördelning i pensionskapitalet.

Försäkringsavgift

Försäkringsavgiften kan bestå av en fast årlig avgift och en avgift på pensionskapitalet.

Folksam LO Pension tar ut 50 kronor per år i fast försäkringsavgift.

Fondförvaltningsavgift

Fondbolag som förvaltar fonder tar ut en avgift på fondvärdet. Fondförvaltningsavgiften i respektive fond är fråndragen när kursen redovisas.

Fondbytesavgift

Fondbyten mellan Folksam LO Pensions godkända fonder är avgiftsfria.

Flyttavgift

Flyttavgiften är för närvarande 0 kronor.

Övriga avgifter

Inga extra avgifter tas ut för pensionsutbetalning eller vid ändring av försäkring.

Se folksamlopension.se för aktuell information om avgifter.

Skatter

Avkastningsskatt

Folksam LO Pension betalar, enligt lag, årlig avkastningsskatt som dras från försäkringens värde.

Inkomstskatt

Din utbetalning från försäkringen beskattas som inkomst av tjänst. Folksam LO Pension gör avdrag för preliminär skatt.

Övrigt

Information om försäkringen

Värdebesked

Innan ålderspensionen börjar betalas ut får du ett årligt värdebesked från Pensionsvalet med information om din GTP. Om du har frågor om detta värdebesked ska du vända dig till Pensionsvalet.

Efter det att ålderspensionen börjat betalats ut får du värdebesked från Folksam LO Pension istället. Du kan följa värdeutvecklingen på folksamlopension.se, under *Logga in på Mina sidor*.

Förmånstagarförordnande

Har du frågor om ditt förmånstagarförordnande ska du vända dig till Pensionsvalet.

Information innan utbetalning

Inför utbetalning av ålderspension vid ordinarie pensionsålder 65 år får du en kortfattad information från Folksam LO Pension om de ändringsmöjligheter du har innan utbetalningen påbörjas.

Information till din arbetsgivare

Din arbetsgivare har rätt att från Folksam LO Pension få del av information som behövs för bedömning av rätten till avdrag för pensionskostnader. Arbetsgivaren har också rätt att av Folksam LO Pension begära annan information rörande försäkringen.

Skydd av personuppgifter

Folksam LO Pension värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hanterar dina uppgifter. När du omfattas av ett försäkringsavtal hanterar vi dina personuppgifter för att kunna uppfylla våra åtaganden. Vi sparar detaljer om dig och din försäkring såsom kontaktuppgifter, försäkringens giltighetstid och omfattning. Vi hanterar ändringar, utbetalningar, kundtjänstären den och övrig administration samt analyserar och beräknar statistik, avgifter och förutsättningar för försäkringen. De uppgifter vi behandlar kan vara ditt namn och adress, om det finns förmånstagare, utbetalningar och annan relevant information. Merparten av personuppgifterna samlas in från dig men vi kan även samla in uppgifter från en tredje part och från offentliga källor. Personuppgifterna behandlas huvudsakligen för att vi ska kunna fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet. Vi kan även behöva hantera uppgifterna för att fullgöra en rättslig förpliktelse, för att fastställa, göra gällande eller försvara ett rättsligt anspråk eller när vi har ett berättigat intresse av att hantera dina uppgifter.

Ansvarig för personuppgiftsbehandlingen är Folksam LO Pension. Du kan kontakta oss via kundservice på 020-414 414. Du kan kontakta vårt dataskyddsbud på dataskyddsbud@folksamlopension.se

Vi kommer att spara dina personuppgifter så länge vi behöver dem för att uppfylla det ändamål för vilka de samlats in. Därefter raderar vi uppgifterna.

Dina personuppgifter hanteras med sekretess enligt Folksam LO Pensions etiska regler. Dina adressuppgifter och grundläggande uppgifter om ditt avtal hanteras i ett för Folksam bolagen gemensamt kundregister för bland annat automatisk adressuppdatering.

Om uppgifterna överförs till ett land utanför EU, säkerställer vi att sådan överföring är laglig, exempelvis genom att använda de standardiserade modellklausuler för dataöverföring som antagits av EU-kommissionen och som finns tillgängliga på EU-kommissionens webbplats.

Du har rätt att få information om vilka uppgifter som vi behandlar om dig, att få felaktiga uppgifter rättade, att begära att vi begränsar vår behandling och att dina uppgifter överförs till annan part samt invända mot den behandling vi utför. Du har även rätt att inge klagomål till ansvarig tillsynsmyndighet.

Läs mer om Folksam LO Pensions hantering av personuppgifter och dina rättigheter på folksamlopension.se/personuppgifter

Om du inte är nöjd

Vänd dig först till Folksam LO Pension

Om du har frågor om behandlingen av ditt ärende, ta i första hand kontakt med ärendets handläggare, som kan ge dig förklaringar och kompletterande upplysningar.

Om du skulle vilja gå vidare med ditt ärende, har du rätt att få det omprövat hos Folksam LO Pension eller överprövat enligt nedan.

Genom konsumentvägledaren i din kommun eller genom Konsumenternas försäkringsbyrå kan du få vägledning i frågor som rör försäkring och sparande enligt nedan.

Din rätt till överprövning av ditt ärende

Om du inte är nöjd med Folksam LO Pensions beslut eller handläggning kan du begära att få ditt ärende prövat hos Kundombudsmannen Folksam. Om det därefter föreligger tvist kan du begära överprövning i allmän domstol.

Om ditt ärende gäller tolkning av GTP prövas din fråga i första hand i KFF-nämnden, se nedan. Om det därefter föreligger tvist har part i tvisten rätt att hänskjuta frågan för slutligt avgörande till pensions-skiljenämnd enligt pensionsplanens bestämmelser.

Kundombudsmannen Folksam

Kundombudsmannen Folksam är en fristående och opartisk instans som kostnadsfritt prövar de flesta försäkrings-, sparande och skadeärenden. Anmälan måste göras inom ett år från det att Folksam LO Pension lämnat slutligt besked.

Adress: 106 60 Stockholm

Telefon: 020-65 52 53

E-post: kundombudsmannen@folksam.se

folksam.se/kundservice/kundombudsmannen

Nämnder

Kollektivavtalsparterna har träffat överenskommelser om en särskild nämnd – KFF-nämnden – som svarar för tolkningen av pensionsplanerna. Du som försäkrad kan begära att fråga som angår dig ska prövas av nämnden. Begäran om prövning i KFF-nämnden ska lämnas till Pensionsvalet, som ansvarar för nämnden.

Om ett ärende har prövats av KFF-nämnden och tvist om tolkning eller tillämpning av försäkringsvillkoren eller försäkringsavtalet i övrigt föreligger, kan part hänskjuta tvisten till Skiljenämnden för avgörande. Skiljenämnden består av KFF-nämnden kompletterad med en av kollektivavtalsparterna gemensamt utsedd ordförande. Det går också att få rättslig prövning genom att talan väcks i allmän domstol, under förutsättning att saken inte tidigare avgjorts genom skiljedom.

Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN är en statlig myndighet som kostnadsfritt prövar de flesta tvister om privatpersoners försäkringar, dock inte tvister som rör ett lägre belopp än 2 000 kronor, fler undantag finns och

framgår av ARN:s hemsida. Anmälan till ARN måste göras senast inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till Folksam LO Pension.

Allmän domstol

Tvist med Folksam LO Pension kan prövas av tingsrätten. Om du har rättsskyddsförsäkring kan du få ersättning därifrån för en del av kostnaderna. Du måste i så fall kontakta advokat eller annat lämpligt ombud, som kan godkännas av Nämnden för Rättsskyddsfrågor (FNR).

Konsumentvägledning

-Konsumenternas försäkringsbyrå

Konsumenternas försäkringsbyrå ger kostnadsfri vägledning i frågor som rör försäkring, men prövar inte enskilda tvister.

Adress: Box 242 15, 104 51 Stockholm

Telefon: 0200-22 58 00

konsumenternas.se

Kommunal konsumentvägledning

Kommunal konsumentvägledning finns i många kommuner och ger kostnadsfri hjälp i försäkringsärenden.

Begreppsförklaringar

Arvsvinst

Pensionskapital efter avliden med försäkring som saknar fullständigt återbetalningsskydd eller annat efterlevandeskydd och som tillfaller övriga liknande försäkringar.

Flytträtt

Villkor i försäkring som gör det möjligt för försäkringstagaren eller den försäkrade att under vissa förutsättningar flytta pensionskapital från en försäkringsgivare till en annan eller från en förvaltningsform till en annan. Flytträtt kan också gälla då pensionskapital tillhörande en viss generation av produktvillkor flyttas till en annan generation av produktvillkor.

Fond

Samling av värdepapper (portfölj) som ägs av andelsägare. Fonderna har olika risknivåer som kan ge olika möjligheter till avkastning. Att en fond tidigare har gett avkastning är ingen garanti för att den kommer att ge avkastning i framtiden. Fonder som köper aktier (aktiefonder) har högre risk än fonder som köper räntebärande värdepapper (räntefonder). Lägst risk har fonder som köper svenska räntebärande värdepapper med korta löptider. En högre risk kan dock öka möjligheten att på sikt få högre avkastning. På lång sikt bör således aktiefonder ge den högsta avkastningen.

Fondförsäkring

Livförsäkring som saknar garanterat pensionsbelopp och för vilken försäkringstagaren eller den försäkrade själv bestämmer inriktningen på sitt sparande genom att välja en eller flera fonder som är valbara hos försäkringsgivaren.

Förmånstagare

Person som har rätt att få pension från försäkringen.

Försäkrad

Fysisk person på vars liv, ålder eller hälsa en försäkring gäller. För denna försäkring är det den anställde som är försäkrad och i dessa försäkringsvillkor benämns den försäkrade i du-form.

Försäkringsgivare

Försäkringsgivare som fysisk eller juridisk person har tecknat försäkring med.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked

Innehåller upplysningar om försäkringens omfattning.

Försäkringsvillkor

Beskriver de regler som gäller för försäkringen. Innehåller bland annat upplysningar om vem som är försäkringsgivare samt vilka ersättningsmoment och ändringsmöjligheter som finns.

Försäkringstagare

Fysisk eller juridisk person som har tecknat försäkring med försäkringsgivare eller som har övertagit en försäkring. För denna försäkring är det arbetsgivaren som är försäkringstagare.

Försäkringstid

Försäkringens giltighetstid.

Inlösenvärde

Inlösenvärdet i en fond är antalet fondandelar multiplicerade med fondens köpkurs vid inlösentillfället.

Pensionskapital

Aktuellt värde på sparad pensionskapital.

Prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen.

Återbetalningsskydd

Efterlevandeskydd som innebär att hela eller en del av pensionskapitalet betalas ut till förmånstagare vid den försäkrades död.

